

Avui Cerdanya
observar i explicar

Avui Cerdanya, 11/07/23

Francesc Cano explica la repoblació de boscos que va iniciar-se el 1931 i com va afectar el Pirineu

L'enginyer forestal assenyala l'origen de les terrasses, perquè va començar a plantar-se de manera esglaonada i quin és el motiu de què algunes, com les ubicades a Castellar de n'Hug, hagin quedat abandonades

Tossal de Rus, entre La Molina i Castellar de n'Hug (Foto: IST).

Al municipi de Castellar de n'Hug, situat a la comarca del Berguedà, criden l'atenció les terrasses sense plantacions. **Aquestes construccions, dissenyades per l'ésser humà, tenen el seu origen a la Segona República Espanyola (1931 al 1939).** "En aquell període Espanya estava trinxada a nivell forestal i es va decidir arrencar un projecte de repoblació. Evidentment, van quedar-se sense recursos i va quedar paralitzat", assenyala l'enginyer forestal, Francesc Cano.

Anys més tard, "el Règim Franquista va recuperar el projecte i va tirar-lo endavant". Va ser en aquest moment quan va néixer un organisme autònom de l'Estat que es deia Patrimonio Forestal del Estado (PFE). "Tenia com a missió trobar terreny desforestat, arribar a acords amb els propietaris de terrenys i plantar arbres. **Van repoblar unes dos milions d'hectàrees**", afirma l'enginyer.

Què va passar a les feixes de Tossal Rus, a Castellar de n'Hug? Tot i que Cano apunta que ell no va formar part del projecte, **és un expert en la gestió de boscos i ha estat més de 30 anys exercint a la Cerdanya.** Per aquest motiu, fa uns dies va posar-se en contacte amb el responsable en aquest sector del PFE, però ja és una persona d'avançada edat a qui comença a fallar-li la memòria.

Per sort, Cano va aconseguir recopilar una mica d'informació del projecte que va tenir un inici, però mai un final. "Em va dir que PFE va agafar aquella zona per plantar, però no recordava si s'havia fet a màquina o manualment". Al començament de la seva activitat, PFE plantava de forma manual. "Passava

una parella de bous, feien un solc i allà plantaven. Aquest sistema funcionava bé, però recollia poca aigua. Per això, **van veure en les terrasses un sistema més eficaç: l'aigua baxava pel vessant i aguantava la humitat de la planta**", explica l'enginyer forestal. "El que jo dedueixo és que després de tenir les terrasses fetes van rectificar i només van plantar algunes terrasses, deixant la resta per l'ús de la ramaderia".

Tot i que la de Cano és una opinió, es basa en l'experiència. "Aquesta acció febril de plantació va fer-se per tota Espanya. També ho he vist a altres zones del Pirineu, com Osca, on hi va haver moltes crítiques per part dels ramaders perquè allà on es plantava no entrava el bestiar. Hi havia un conflicte social important".

L'enginyer forestal considera que **"no hi ha hagut un procés repoblador tan important com el que va haver-hi el segle passat"**, però és cert que va fer-se alguna errada". En general les terrasses "van funcionar bé" perquè van retenir aigua i van viure les plantes que s'havien col·locat. "Normalment es posaven coníferes, com els pins, i no era una mala pensada. Era una decisió meditada. Van plantar espècies més resistents que les que podria haver-hi a la zona al final d'una evolució natural, com podrien ser els roures, les alzines o els fajos, perquè aquests necessiten més ombra i una edafologia (condicions del sòl) de més qualitat".

Tala de boscos indiscriminada

La repoblació de boscos va haver-se d'engegar de manera urgent perquè el territori patia la tala indiscriminada. "Fins a meitat del segle XIX **es tallava molt perquè l'energia sortia del bosc, ja que no hi havia combustibles fòssils**. Un cop que van descobrir-se, les persones van deixar el bosc més tranquil i va poder començar a regenerar-se".

Avui dia, el bosc a Catalunya continua creixent de manera "imparable". Cano explica que "**cada any més de 8.000 hectàrees es regeneren de manera natural**", i afegeix que "segurament la feina que els projectes que van fer-se van ajudar al fet que aquesta regeneració fos més ràpida".

Reforestació de boscos en l'actualitat

Degut a les bones dades de l'avanç del bosc a Catalunya, l'enginyer assenyala que "gairebé ja no es fan projectes de repoblació perquè ja ocupa moltíssima superfície". De tota manera, quan cal fer-se, com succeeix després d'alguns incendis, es tenen en compte una sèrie de pautes. "Cal conèixer les **característiques del substrat, perquè en funció de com sigui, hi creixeran millor unes espècies o unes altres**. I també és fonamental el clima, la pluviometria de la zona i l'altitud".

Totes les repoblacions requereixen al cap de dos o quatre anys una "reposició de fallides", que consisteix a dur a terme una revisió per veure com està desenvolupant-se. "**Al cap de cinc anys ja pot comprovar-se si aquella repoblació ha funcionat bé o no**. En general són projectes plantejats per enginyers i fets per empreses especialitzades, com Forestal Catalana, així que acostumen a funcionar bé". Però últimament hi ha un factor que provoca que cada any "sigui més difícil plantar": el canvi climàtic.

Als 20, 30 i 40 anys de realitzar una repoblació, Cano comenta que s'intervé per evitar que hi hagi molts fenòmens de competència. "No deixa de ser un bosc molt jove el que has plantat i s'ha de vigilar que evolucioni cap a un bosc més madur. **Ha d'aconseguir ser resilient de cara a sequeres, malalties o incendis**. En aquest àmbit queda molta feina per fer, tot i que es calcula que el 70 o 80% de les zones repoblades en el seu moment ja estan tractades".

Resiliència després d'un foc

Cano explica que la major part dels boscos catalans, si estaven arbrats, es regeneren bé. "Els pins es moren, però **totes les espècies de palifolis, com roures o alzines, i el matoll, rebroten**. Encara que varia en funció de l'espècie". El pi blanc, el pi més mediterrani, "té una llavor amb unes característiques determinades que fan que sobrevisqui als incendis de manera espectacular".

Per explicar aquestes dades amb fets, l'enginyer posa dos exemples d'incendis al Solsonès, on actualment treballa. **El primer és el de Castellar de la Ribera,**

de l'any passat, i el segon és el de l'any 98. "És increïble veure com s'ha regenerat el bosc amb alzines i roures sense que s'hagi repoblat enlloc".

Enginyeria forestal

A Catalunya, el centre d'estudis d'on surten els graduats d'enginyeria forestal és la Universitat de Lleida. Aquests professionals són els quals s'hauran d'encarregar de la repoblació dels boscos i de la gestió dels que hi ha avui dia. Però aquestes només són dues de les tasques que hauran de fer. "Un enginyer també pot fer pistes d'arribada a les zones forestals, refugis, àrees recreatives; millorar la biodiversitat dels ecosistemes; dissenyar construccions d'ús del sector primari, com les serradores; o participar en la prevenció d'incendis, entre altres". De fet, Cano apunta que **"els millors professionals que tenim per lluitar contra els focs són els bombers amb titulació d'enginyer forestal"**, com és el cas del Marc Castellnou.

Però, **tot i que la professió d'enginyeria forestal té molta oferta, la demanda és molt baixa.** "Europa és el bressol de la silvicultura, la principal de les ciències que estudia un enginyer forestal. I, encara que tenim les millors escoles del món en aquest àmbit, hi ha molt poca gent que cursa aquests estudis". Cano, per la seva part, creu que és una feina molt maca perquè et permet treballar al bosc, però considera que la raó per la qual es desconeix aquesta professió a les ciutats és perquè "la nostra societat cada dia és més urbana i amb poca formació sobre el medi rural".

Et pot interessar

Si t'ha agradat llegir **Francesc Cano explica la repoblació de boscos que va iniciar-se el 1931 i com va afectar el Pirineu**, potser també t'interessa la lectura de Teresa Garnatje: "Algunes plantes són tòxiques a certes dosis o per acumulació del principi actiu"

Article redactat per Elena Pardo a partir de l'entrevista realitzada a l'enginyer forestal Francesc Cano.